

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**ETNOMADANIYAT
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60112100-Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi

Chirchiq – 2024

Fan/modul kodi Et1408		O'quv yili 2025-2026	Semestr 4	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yukla ma (soat)
	Etnomadaniyat	60		60	120
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – xalqimizning tarixiy shakllanishi, o'zbek xalqining etnogenezi, etnos sifatida o'ziga xos xususiyatlari, an'ana, urf-odat va marosimlarili, qadimiy diniy tasavvurlarining arxiak izlari, milliy o'zlikni anglash, milliy his-tuyg'u, harakterning shakllanishiga ta'sir qiluvchi omillar, joy nomlari asosida tarixni qayta jonlantirish masalalari bo'yich bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, milliy ma'naviyatimizga tegishli urf-odatlar an'analar, folklor namunalari, maqollar, topishmoqlar, diniy tasavvur va qarashlarning milliy o'zlikni anglashdagi o'rnini o'rganish asosida o'zbek xalqining boy madaniy-ma'naviy merosini tahlil qilish. Milliy o'zlikni anglash masalasida etnomadaniyat va milliy mentalitetning o'rnini aniqlash, talabalarda milliy g'urur va milliy iftixor tuyg'ularni yanada mustahkallash, hamda talabalarning milliy urf-odat va an'analarga bo'lgan qiziqishlarini yanada kuchaytirish, etnomadaniy bilimlarini oshirish, Markaziy Osiyo, xususan yurtimiz madaniyati tarixi haqida bildirilgan fikrlarga mantiqiy va tanqidiy mulohazalar bildirish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. An'anaviy oila - turmush marosimlari – xalq madaniyatining fenomeni XX asr so'nggi choragidan boshlab dunyo miqyosida marosimlarni xalq madaniyatining fenomeni tarzida o'rganishga alohida e'tibor qaratilganligi. So'nggi o'n yilliklarda dunyo miqyosida kechayotgan globalizatsion jarayonlar va etnik xususiyatlarni saqlab qolish hamda milliy marosimlarni tadqiq etish muammolari. Oila va oilaviy marosimlar. Nikoh to'yi. Xalqimizning qadimiy e'tiqodlari, madaniyati, orzu intilishlari, hayotga munosabatini o'rganishda nikoh to'yi bilan bog'liq marosimlarning o'rnini. O'zbek to'y marosimlari: turlari, irim-sirimlari, etnografik xususiyatlari. 2-mavzu. O'zbek xalqi moddiy madaniyatida qadimiy diniy tasavvurlar va qarashlarning arxaik izlari Etnologik yo'nalishda bajarilgan tadqiqotlarda moddiy madaniyat (turar joylar, kiyimlar, taqinchoqlar, oziq ovqatlar)ni odatda grafik tasvirlar, planlar,				

chertyojlar, rasmlar, fotosuratlar yordamida batafsil tavsiflash va ilmiy tahlil qilish o'ziga xos an'anaga aylanganligi. Moddiy madaniyatning etnologik yo'nalishda tadqiq etilishi, undan ko'zlangan maqsadlar. Moddiy madaniyat namunalarida aks etuvchi ramz, belgilar, ular bilan bog'liq tasavvurlar, e'tiqodiy qarashlar. Moddiy madaniyat namunalarining inson bilan aloqadorligi.

3-mavzu. Milliylik falsafiy va axloqiy kategoriya sifatida

Milliylik tushunchasi. Badiiy madaniyatda xalq milliy xarakterining ifodalanishi. Etnik birliklar shakllanishiga ta'sir qiluvchi ijtimoiy, iqtisodiy va tabiiy omillar.

Etnotsentrizm ommaviy ong va alohida shaxsning o'z-o'zini anglash darajasidagi psixologik mo'ljallar yig'indisi.

Etnotsentrik stereotiplarni bartaraf qilishning zaruriyati. Millatchilikda milliy egoizm, milliy fobizm, milliy antipatiyaning namoyon bo'lishi.

4-mavzu. Etnomadaniyat va milliy o'z-o'zini anglash

Etnomadaniyat va milliy o'z-o'zini anglash uyg'unligi. Milliy o'z-o'zini anglashning asosiy omillari. Milliy o'z-o'zini anglash – ijtimoiy ong fenomeni sifatida.

Umuminsoniy madaniy qadriyatlarning etnik madaniyat va milliy o'z-o'zini anglash bilan uyg'unligi. Milliy o'z-o'zini anglashning genezisi va funksiyasini o'rganishda etnopsixologiya va etnopedagogika usullaridan foydalanishning ahamiyati. Xalq etnopsixologik xususiyatlarining madaniyat va tarix bilan bog'liqligi. Milliy psixologiya - milliy o'z-o'zini anglashning komponenti sifatida.

5-mavzu. Ekologik ong va etnomadaniyat

Ekologik ong, uning etnomadaniyat bilan uyg'unligi. Ekologik madaniyat va etnoekologik an'analar haqidagi tarixiy falsafiy manbalar. Fan, madaniyat, ijtimoiy ong va milliy o'z-o'zini anglashning ekologizatsiyasi.

Ijtimoiy ekologiya – jamiyat va tabiat o'zaro ta'sirini o'rganuvchi fan. Ekologik an'analar va yosh avlod ongida moddiy va ma'naviy ne'matlarni asrash madaniyati shakllantirish zaruriyati. Xalq axloqida tabiatni asrash haqidagi tasavvurlarning shakllanishi. Zamonaviy global ekologik ziddiyatlarni yechishda davlat tashkilotlarining roli.

6-mavzu. Milliy o'zlikni anglash jarayonida etnomadaniyatning o'rni

Etnoijtimoiy - etnomadaniy jarayonlar. Milliy o'zlikni anglash, milliy tiklanish, mentalitet tushunchalarining mazmun-mohiyati va ularning o'zaro uyg'unligi. Etnoijtimoiy va etnomadaniy jarayonlarning milliy o'zlikni anglashdagi o'rni. Milliy o'zlikni anglashning milliy tiklanish bilan bog'liqligi. Madaniyatning etnos va tabiat aloqasidagi roli. Etnos – biosfera va sotsiosfera o'rntasidagi bog'lovchi bo'g'in sifatida. Millatga xos bo'lgan "fazilat" va "qadriyatlar"ning etnomadaniyatda aks etishi.

Demokratik islohotlar xalqlar etnik ongidagi o'zgarishlar omili. Etnik ongdagi ijobiy va salbiy omillar.

7-mavzu. Etnomadaniyat va milliy g'oya mushtarakligi.

Milliy g'oyada ma'naviy qadriyatlarga ega bo'lgan etnos borlig'i mohiyatining ifodalanishi. Sotsializm davri: xalqlar ongida milliy g'oyaga munosabat.

Millatlararo munosabatlarda mayda millat va elatlar manfaatlarini himoya qilishning ahamiyati. Departatsiya qilingan xalqlar ongida etnomadaniyatga munosabat.

Etnos milliliylikning umuminsoniylik bilan mutanosibligi. Etnomadaniy jarayonlarda tolerantlik. Madaniyatlararo muloqot – mintaqaviy konfliktlarni yechish omili. Etnoetiketda axloqiy tasavvurlarning ifodalanishi.

8-mavzu. Etnomadaniyat va etnopsixologiya

Xalqlar etnopsixologiyasining o'ziga xos xususiyatlari. Etnopsixologiyaning muayyan xalqning bioetnogenetik xususiyatlar bilan bog'liqligi. Xalqlar etnopsixologiya va madaniyatida qadimiy donishmandlikning namoyon bo'lishi. Etnomadaniyatda milliy g'urur va milliy o'z-o'zini anglash. Milliy tiklanishning axloqiy jihatlari. Milliy tiklanish va etnomadaniyat rivojlanishining tendensiyalari.

Milliy madaniyat insoniyat rivojining mahsuli. Dunyoviy madaniyat milliy madaniyatlarning yig'indisi. Milliy ong va milliy optimizm. Etnomadaniyat va tarixiy ong. Tarixiy ongning badiiy adabiyotda ifodasi.

9-mavzu. Etnik va ijtimoiy xotira

Tarixiy va etnik xotira. XX asrdagi jahon urushi etnik birliklar xotirasida urush qatnashchilarining jasorati, burchining ifodasi.

Ijtimoiy xotirada xususiy etnik voqelik. Yangi avlod ongida axloqiy qadriyatlarning deformatsiyasi. Ijodiy ongda ijtimoiy xotira. Skul'ptorlar ijodida tarixiylik va tarixiy xotira. Badiiy adabiyot, san'at asarlarida tarixiylik va tarixiy xotira. Memorial yodgorliklarda tarixiy xotira, etnoxotira va etnomadaniyat ifodasi. Etnoijtimoiy xotira va etnotarixiy bilim.

10-mavzu. Toponomika – etnos ongning tarkibiy qismi

Toponomika milliy o'z-o'zini anglash, etnik xotira va etnik ongning tarkibiy qismi.

Repressiya qilingan xalqlarning ijtimoiy ongida toponomik nomlarning ifodasi. Repressiya qilingan xalqlarda etnohududning yo'qligi. Qatag'on qilingan xalqlarning etnik ongidan ular yashagan hududning geografik nomining yo'qotilishi.

Etnos ongidan geografik nomlar yo'qotilishining qatag'on qilingan xalq madaniyatiga ta'siri. Etnos xotirasidan milliy toponomlarning yo'qotilishi, uning ayanchli oqibatlari.

11-mavzu. Etnopedagogika va milliy ma'naviyat. An'anaviy oila-turmush marosimlari-xalq madaniyatining fenomeni

Etnopedagogika tushunchasi tasnifi. Milliy tarbiya. Millatning shakllanishida milliy tarbiyaning o'rni. Xalq ijodi va xalq pedagogikasining uyg'unlashuvi. Etnomadaniyat milliy tarbiyaning asosiy resursi. "Milliy tarbiya" negizi millat manfaatlarini, uning taraqqiy qilishiga ijobiy "ta'sir" o'tkazishni tashkil qiluvchi mexanizm sifatida.

Oilaviy marosimlar. Tabiatda ro'y bergan o'zgarishlar, muayyan odat, rasm-rusum bilan aloqador va ma'lum darajada zarurat oqibatida tashkil qilinadigan marosimlar.

12-mavzu. Etnik madaniyatning marginal chegaralari. Markaziy Osiyo o'zbeklari.

Etnik madaniyatni shakllanishida marginal chegaralarning vujudga kelishi. Etnik hodisa va antropologik tahlil markazini alohida etnik guruhlarning ichki tuzilishi va tarixidan etnik guruhlar o'rtasidagi ijtimoiy chegaralar va ularni saqlash mexanizmlariga yillar davomida olimlar tomonidan o'rganiladi. Markaziy Osiyo o'zbeklari misolida o'zbeklarning urug'-qabila holatidan astasekin elat-xalq bo'lib shakllanib borish jara'ni va shakllangan xalq holatidan millat darajasiga o'sib chiqishi boy moddiy madaniyat va e'zma manbalarning tahlili

13-mavzu. Sport va madaniyat: o'zaro aloqadorlik dialektikasi

Sport mavjud farqlarga qaramasdan, odamlar va millatlarni birlashtiradigan universal tildir. sport va siyosat, diplomatiya va sport – shubhasiz o'zaro bog'liq tushunchalar, shu bilan birgalikda ular orasida muhim farqlar mavjud.

Tarixga nazar solsak, vaqt o'tgan sari insonlarda muayyan sportda mukammallikka intilish, sportda yaxshiroq, eng kuchli bo'lish istagi paydo bo'la boshlagan. Shu tufayli sport dunyo bo'ylab millionlab odamlarning tomoshasi sifatida xalqaro hodisaga aylangan. ismoniy madaniyat va sport sohasidagi munosabatlar xalqlar o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlashning muhim vositasiga aylanmoqda.

O'zbekiston sporti milliy madaniyatimizning uzviy qismi hisoblanadi. U keng xalq ommasini yuksak ahloqiy ruhda tarbiyalashda va aholi salomatligini mustahkamlashda muhim vositalardan biri. Tabiiyki, komillikka erishgan sportchilar o'z mamlakati vakili sifatida uni himoya qilishga va do'stona munosabatlar o'rnatishga harakat qilganlar. Bu harakatlar esa hozirgi kunda ham an'anaviy diplomatiyaning asosiy tamoyillaridan biri hisoblanadi.

14-mavzu. “Sharq taronalari” etnomadaniyatning o‘ziga xos ko‘rinishi sifatida

“Sharq taronalari” – turli sivilizatsiyalar, xalqlar va millatlar o‘rtasida o‘ziga xos madaniy hamkorlik hamda muloqot maydonidir. Musiqa san‘ati madaniy fenomen sifatida yangi avlodni tarbiyalash va kamolga yetkazish borasida cheksiz imkoniyatlarga egadir. San‘at bilan oshno bo‘lgan yoshlarning hayotga munosabati, milliy urf-odat va umumbashariy qadriyatlarga hurmati baland bo‘ladi.

“Sharq taronalari” xalqaro musiqa festivali Markaziy Osiyodagi eng yirik festivallardan biridir. Festivalning asosiy maqsad va vazifalari milliy musiqa san‘atining eng ilg‘or yutuqlarini keng targ‘ib qilish, xalqimizning buyuk an‘analarini asrab-avaylash va rivojlantirish, musiqa va vokal yo‘nalishidagi iste’dodlarni rag‘batlantirish, shuningdek, xalqaro ijodiy aloqalarni yanada kengaytirish, madaniy-ma‘naviy hamkorlikni mustahkamlash, tinchlik, do‘stlik va o‘zaro hamdardlik g‘oyalarini ulug‘lashdir.

15-mavzu. Moddiy madaniyatning etnologik yo‘nalishda tadqiq etilishi

Madaniyat, birinchidan, insonning biologik va ijtimoiy ehtiyojlarini qondiruvchi iste‘mol vositalari shaklida, ikkinchidan, ishlab chiqarish faoliyati mahsuli sifatida olib qaraladi va ikkiga: moddiy hamda ma‘naviy madaniyat kabi turga ajratiladi.

Moddiy madaniyat — bu, eng avvalo, mehnat qurollari, transport, aloqa vositalari, uy-joylar, kiyim-kechaklar, oziq-ovqatlar, har xil buyumlar, xullas, insoniyatning moddiy ehtiyojlarini qondiruvchi barcha narsalar hamda kishilarning ishlab chiqarish tajribalari, ko‘nikmalari va mahoratlaridir. Ma‘naviy madaniyat esa kishilarning bilimlari, tajribalari, urf-odatlar, xulq-atvorlari, fan, adabiyot, san‘at, falsafa, axloq, huquq, ilmiy dunyoqarash, diniy e‘tiqodlari, ta‘lim-tarbiya, matbuot, xullas, insoniyatning ma‘naviy ehtiyojlarini qondiruvchi barcha ma‘naviy boyliklardir.

Madaniyat o‘z taraqqiyoti jarayonida ayrim tarmoqlarga ham bo‘linib boradi. Masalan, ma‘naviy madaniyat, badiiy madaniyat, estetik madaniyat, axloqiy madaniyat, kiyinish madaniyati, muomala madaniyati va boshqalarga bo‘linsa, moddiy madaniyat texnika madaniyati, dehqonchilik madaniyati, qurilish madaniyati, turmush madaniyati kabi tarmoqlarga ajraladi. O‘z navbatida, bu tarmoqlar bir-biri bilan uzviy bog‘liq bolgan turli-tuman tushuncha va xatti-harakatlarni qamrab oladi. Masalan, turmush madaniyati uy-joy qurilishidagi ko‘rkamlik, kiyim -kechak, poyafzal, oshxona, uy jihozlari, ozodalik, pazandalik, oila va jam iyatda maishiy xizmat va dam olishni tashkil etishni qamrab olishini tushunamiz.

III. Seminar mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. An‘naviy oila - turmush marosimlari – xalq madaniyatining fenomeni
2. O‘zbek xalqi moddiy madaniyatida qadimiy diniy tasavvurlar va

qarashlarning arxaik izlari

3. Milliylik falsafiy va axloqiy kategoriya sifatida
4. Etnomadaniyat va milliy o'z-o'zini anglash
5. Ekologik ong va etnomadaniyat
6. Milliy o'zlikni anglash jarayonida etnomadaniyatning o'rni
7. Etnomadaniyat va milliy g'oya mushtarakligi.
8. Etnomadaniyat va etnopsixologiya
9. Etnik va ijtimoiy xotira
10. Toponomika – etnos onging tarkibiy qismi
11. Etnopedagogika va milliy ma'naviyat. An'anaviy oila-turmush marosimlari-xalq madaniyatining fenomeni
12. Etnik madaniyatning marginal chegaralari. Markaziy Osiyo o'zbeklari.
13. Sport va madaniyat: o'zaro aloqadorlik dialektikasi
14. Sharq taronalari etnomadaniyatning o'ziga xos ko'rinishi sifatida
15. Moddiy madaniyatning etnologik yo'nalishda tadqiq etilishi

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning yakka tartibda bajariladigan "dala tadqiqoti" kichik tadqiqot ishini amalga oshirishi asosida amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga o'zi tug'ilib o'sgan hududning etnomadaniy qadriyatlari qadimiy urf-odatlar, marosimlar, diniy kul'tlarning arxiak izlarini o'rganish va tahlil qilish vazifasi beriladi. Talaba berilgan vazifaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, kuzatish, intervyu, analiz, sintez kabi ilmiy bilishning umumiy va xususiy metodlari asosida izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, xulosalarini taqdimot ko'rinishida og'zaki himoya qiladi. Ishchi fan dasturida mustaqil ta'limni bajarish shakli, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. Mustaqil ta'lim topshirig'ini to'la tushungan holda bajaraishlarini ta'minlash maqsadida dastlab quyidagi mavzularni o'zlashtirish talab qilinadi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Markaziy Osiyoda islomgacha diniy e'tiqod shakllari.
2. Avesto-Markaziy Osiyo madaniyatini o'rganishda muhim manba.
3. Markaziy Osiyo xalqlari tarixini o'rganishda qadimgi fors manbalarining ahamiyati.
4. Markaziy Osiyo xalqlari tarixini o'rganishda qadimgi hind manbalarining o'rni
5. Markaziy Osiyo xalqlari tarixini o'rganishda qadimgi yunon –rim manbalari.
6. Markaziy Osiyo xalqlarining etnomadaniy tuzilishi.
7. O'zbek xalqining etnogenezi bo'yicha konsepsiyalar.
8. Etnik tarixga oid muhim manbalarining tasnifi
9. Etnomadaniyatning rivojlanishida xalq o'yinlarining o'rni
10. Qadimgi xalq folklori-etnomadaniyat tarixida muhim manba

	11. Milliy taraqqiyotda xalq teatrlari va milliy raqslarning o'rni 12. Etnopedagogika va milliy ma'naviyat. An'anaviy oila-turmush marosimlari-xalq madaniyatining fenomeni. 13. Moddiy madaniyatning etnologik yo'nalishda tadqiq etilishi. 14. Etnomadaniyat va milliy o'zlikni anglash. Milliylik falsafiy axloqiy kategoriya sifatida. 15. Markaziy Osiyo kishilik jamiyatining eng qadimiy markazlaridan biri sifatida. 16. Etnografiya muommalari. Etnos va etniklik. 17. Markaziy Osiyo xalqlarining ilk ajdodlari 18. O'zbek xalqi etnogenezi bo'yicha ilmiy yondashuvlar 19. O'zbek xalqi etnogenezining davriy bosqichlari. 20. Etnik tarixga oid muhim manbalar. 21. Qadimgi xalq folkori - etnomadaniyat tarixida muhim manba 22. Etnomadaniyatning rivojlanishida xalq o'yinlarining o'rni 23. O'zbek xalq og'zaki og'zaki ijodi: xalq maqollari, topishmoqlari 24. Xalq madaniy taraqqiyotda xalq teatri va milliy raqslarning o'rni 25. Etnopedagogika va milliy ma'naviyat. An'anaviy oila-turmush marosimlari-xalq madaniyatining fenomeni 26. Moddiy madaniyatning etnologik yo'nalishda tadqiq etilishi. O'zbek xalqi moddiy madaniyatida qadimiy diniy tasavvurlar va qarashlarning arxiak izlari 27. Etnomadaniyat va milliy o'zlikni anglash. Milliylik falsafiy axloqiy kategoriya sifatida 28. O'zbek xalqi moddiy madaniyatida qadimiy diniy tasavvurlar va qarashlarning arxiak izlari. 29. Etnomadaniyat va etnosixologiya.
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Etnomadaniyat fanining predmeti, maqsad va vazifalari; etnomadaniyatning mohiyati rivojlanishi bilan omillar; etnogenez va etnik tarixga oid muhim manbalar; milliy o'zlikni anglashda etnomadaniyatning o'rni <i>to'g'risida bilimga ega bo'lishi</i>; umuminsoniy qadriyatlar va madaniyatimizning uyg'unligi; milliy ma'naviyatimiz ilmiy-nazariy asoslarining shakllanishi; jahon ilmi va o'tmish ajdodlarimiz merosida etnik masalalarining nazariy jihatdan o'rganilishi; shaxs va millat ma'naviyatining asosiy jihatlari; ma'naviyat va ma'rifat, madaniyat, siyosat va axloqning o'zaro aloqadorligi; madaniyatning shakllantiradigan asosiy mezonlar; jahon madaniyati va milliy ma'naviyatimiz rivojining o'zaro nisbatlari; etnik madaniyat takomilining asosiy davrlari; bosh ma'naviy qadriyatlarimiz, ularning ahamiyati; ma'naviyat va millat tarbiyasi: milliy ma'naviyatimizda xalq hokimiyatchiligiga munosabat; etnopedagogika va etnopsixologiya tushunchalarining mohiyati, yosh avlodni ma'naviy jasorat ruhida tarbiyalash vazifalari; mustaqil O'zbekistonda yosh

	avlod ma'naviy tarbiyasining dolzarb muammolari; ma'naviy tarbiyani yo'lga qo'yishda ziyoli mas'uliyati haqida <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; o'quvchilarga inson hayotida ma'naviyatning o'rni va ahamiyatini tushuntira olish; mustaqil O'zbekistonda ma'naviyat masalalarining davlat siyosati darajasiga ko'tarilishi va buning sabablarini tahlil eta olish; o'quvchi yoshlarga milliy ma'naviyatimizning rivojlanish bosqichlari haqida bilim berish; yosh avlodni umuminsoniy va milliy ma'naviy qadriyatlarimiz ruhida tarbiyalay olish; ma'naviyatni shakllantiradigan asosiy mezonlar mohiyatini anglab yetish; o'quvchilarda bosh ma'naviy qadriyatlarimizga sodiqlik tuyg'usini shakllantira olish; yosh avlodni milliy madaniyatimizga sadoqat ruhida tarbiyalash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim</i>.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • “dala tadqiqoti” taqdimotlarini qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1.Sobirova M., Xoliqov E. Etnomadaniyat. O'quv qo'llanma. - T.: “Innovatsiya-Ziyo”, 2021. - 286 b. 2. Жабборов И. Антик маданият ва маънавият хазинаси. -Т.: Ўзбекистон, 1999.-221 б. 3. Жураев М. «Сехрли» рақамлар сири. -Т.: Ўзбекистон, 1991.-110 б. 4. Иброхимов А. Биз ким ўзбеклар. -Т.: Шарқ, 1999.-400 б. XI. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Ўзбекистон Республикасининг “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида” (Янги тахрирда) ги Қонуни. – Т.: “Адолат”, 1998. 2. O'zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida” Qonuni. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2016 y., 37-son, 426-modda; 2017 y., 24-son, 487-modda; Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.07.2018 y., 03/18/486/1559-son). 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28 yanvar 2022 yildagi “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi taqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-80-soni Farmoni.

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - Toshkent, 2021. -464 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2018.
7. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
8. Маънавият юлдузлари. –Т.: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 1999.
9. Ma'naviyat asosiy tushunchalar izohli lug'ati. – T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2009.
10. Tarbiya. Ensiklopediya. Tuzuvchi: M.N. Aminov. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2010.
11. Temur tuzuklari.– T.: O'zbekiston NMIU, 2019.
12. Zahiriddin Muhammad Bobur. Boburnoma. – T.: Yangi asr avlodi, 2019.
13. Ma'naviyat asosiy tushunchalar izohli lug'ati. – T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2009.
14. Tarbiya. Ensiklopediya. Tuzuvchi: M.N. Aminov. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2010.
15. Alisher Navoiy asarlari lug'ati. – T.: Akademnashr, 2017.
16. Temur tuzuklari. – T.: O'zbekiston NMIU, 2019.
17. Zahiriddin Muhammad Bobur. Boburnoma. – T.: Yangi asr avlodi, 2019.
18. Mirzayev T., Turdimov SH. va boshq. O'zbek folklori. – T.: Tafakkur bostoni, 2020
19. Sobirova Marhabo, Holiqov Eshqobil. "Etnomadaniyat".(o'quv qo'llanma). Toshkent: "INNOVATSIYA-ZIYO", 2019, 286 b
20. Doniyorov A.X., Bo'riyev O., Ashirov A.A. Markaziy Osiyo xalqlari etnologiyasi / Darslik. – Toshkent: NIF MSH, 2021. 282 bet.
21. Salimov Tursun Usarovich. Jahon xalqlari etnologiyasi[matn] / o'quv qo'llanma. – Toshkent: "VNESHINVESTPROM", 2019. -344 B.

Axborot manbalari

<http://www.edu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti.

<http://www.uzedu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti.

<http://www.gov.uz>– O'zbekiston Respublikasi xukumati portali.

www.pedagog.uz

www.cspi.uz

www.pedagog.uz

www.edu.uz

www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK)

www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta'lim resurslari portali

7. Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va

	universitet Kengashining 2024 yil “_____” _____dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: N .M. Koshanova - CHDPU “Milliy g’oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi” kafedrasi v.v.b., dotsent. (PhD)
9.	Taqrizchilar: N. A. Nazarov - CHDPU, “Milliy g’oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi” kafedrasi professori, falsafa fanlari doktori (DSc) I.B.Siddiqov - FarDU falsafa kafedrasi mudiri, falsafa fanlari doktori